

**Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль
районы Келәнче авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

"25"август 2022 ел

№ 58

Татарстан Республикасы
Кама Тамагы муниципаль районы
Келәнче авыл жирлегендә бюджет процессы
һәм бюджет төзелеше турында
нигезләмәне раслау.

Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә бюджет процессын җайга салу өлешендә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында » 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Келәнче авыл жирлеге Уставының 80, 81нче статьяларына таянып, Келәнче авыл жирлеге Советы карар кылды:

1. Күшымта нигезендә «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Келәнче авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турындагы нигезләмәне расларга.
2. Элеге каарны түбәндәгә адреслар буенча урнашкан мәгълүмат стендларында иғълан итәргә:
  - ТР, Кама Тамагы районы, Келәнче авылы, Г.Тукай урамы, 35 йорт;
  - ТР, Кама Тамагы районы, Бәки авылы, Фрунзе урамы, шулай ук Татарстан Республикасы хокукий мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга (pravo.tatarstan.ru) һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә урнаштырырга (kamskoye-ustye.tatarstan.ru).
3. Элеге каарның үтәлешен тикшерүне Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Келәнче авыл жирлеге башлыгы Д.А.Кадыровка йөкләргә.

Кама Тамагы муниципаль районы
Келәнче авыл жирлеге Башлыгы,
Кама Тамагы муниципаль районы
Келәнче авыл жирлеге Советы рәисе

Д.А.Кадыров

Татарстан Республикасы
Кама Тамагы муниципаль районы
Келәнче авыл жирлеге
Советының 25 август 2022ел №58
каарына күшымта

**Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның Келәнче
авыл жирлеге муниципаль берәмлекендә бюджет процессы турында
нигезләмә**

1 бүлек: Гомуми нигезләмәләр

**1 Статья 1. Элеге Нигезләмә белән жайга салына торган хокукий
мөнәсәбәтләр.**

Элеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Салым кодексы, «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның Келәнче авыл жирлеге» муниципаль берәмлек Уставы нигезендә (алга таба- - (беренче абзац 2013 елның 16 октябрендәге 79-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән кертелде) жирлек бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү барышында, шулай ук Муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру һәм жирлекнең муниципаль бурычы белән идарә итү барышында бюджет хокук мөнәсәбәтләре субъектлары арасында барлыкка килә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала.

Статья 2. Жирлектә бюджет хокук мөнәсәбәтләрен тормышка ашыруның хокукий нигезләре.

Бюджет хокук мөнәсәбәтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, элеге Нигезләмә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы бюджет законнарының һәм жирлекнең вәкиллекле органының бүтән актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Мәкалә 3. Элеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар.

Элеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

Мәкалә 4. Жирлек бюджетының хокукий формасы.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның «Келәнче авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке бюджеты (алга таба-жирлек бюджеты) Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районның "Келәнче авыл жирлеге" муниципаль берәмлеке Советы каары (алга таба-авыл жирлеге Советы) рәвешендә эшләнә һәм раслана.

Жирлек бюджеты өч елга – Чираттагы финанс елына һәм план чорына төzelә һәм раслана.

Жирлек бюджеты проектын формалаштыру Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Келәнче авыл жирлеге башкарма комитеты (алга

таба-авыл жирлеге башкарма комитеты) билгеләгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләре нигезендә кабул ителә торган хокукий актлары нигезендә башкарыла.

Жирлек Советының бюджет турындагы каары Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, бүтәнчә булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була не предусмотрено решением о бюджете поселения.

5 Статья. Жирлектә Россия Федерациясе бюджет классификациясен куллану.

1. Жирлек бюджеты курсәткечләренең жирлек бюджеты проектын төзегәндә, жирлек бюджетын үтәгәндә, аның үтәлеше турындагы хисапны формалаштырганда Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган норматив хокукий актлар нигезендә жирлек бюджеты курсәткечләренең Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәҗәләрдәге бюджетлары белән чагыштыруын тәэмин итү максатларында кулланыла.

2. Жирлек бюджетын формалаштырганда, раслаганда һәм үтәгәндә бюджет керемнәренең баш администраторларының Россия Федерациясе бюджет системы бюджетлары арасында Россия Федерациясе бюджет законнарында билгеләнгән нормативларга туры китереп буленә торган керемнәр буенча кодларының дәвамчанлығы тәэмин ителә.

Мәкалә 6. Бюджет процессы принциплары.

Жирлектә бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системы принципларына нигезләнә:

- Россия Федерациясе бюджет системының бердәмлеге;
- керемнәр һәм чыгымнарны һәм бюджетлар арасында дефицитларны финанслау чыганакларын чикләү;
- бюджетларның мөстәкыйльлеге;
- керемнәр, чыгымнар һәм бюджет кытлыкларын финанслау чыганаклары чагылышының тулылығы;
- жирлек бюджетының баланслылығы ; ;
- бюджет чарагарын қуллануның нәтижәлелеге;
- бюджет чыгымнарын гомуми (жыелма) каплау;
- үтә күрәмәлелек (ачыклык);
- бюджетның дөреслеге;
- бюджет акчаларының адреслы һәм максатчан характерындағы;
- чыгымнар буенча;
- кассаның бердәмлеге көне;
- гражданнарның бюджет процессында катнашуы.

7 Статья. Жирлектә бюджет процессының төп этаплары.

Жирлектә бюджет процессы түбәндәгә этапларны үз эченә ала::

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразларын, Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрен эшләү;;
- бюджет проектын төзү;
- жирлек бюджеты проекты һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап буенча ачык тыңлаулар үткәрү;;
- бюджетны карау һәм раслау;
- жирлек бюджеты үтәлеше;
- бюджет турындагы карага үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту;
- бюджет үтәлеше турындагы хисапны раслау;
- муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру.

Мәкалә 8. Бюджет процессында катнашучылар.

Жирлектә бюджет процессында катнашучылар булып торалар:

- Авыл жирлеге Советы;
- авыл жирлеге башлыгы;
- Авыл жирлеге башкарма комитеты;
- тышкы муниципаль финанс контроле органы (алга таба-районның контролль-хисап палатасы);
- бюджет акчаларын баш бүлүчеләр;
- бюджет акчаларын кулланучылар;
- бюджет акчаларын алучылар;
- бюджет керемнәренең Баш администраторлары (администраторлары);
- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары (администраторлары);
- жирлектә бюджет процессын оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча Россия Федерациясе Бюджет законнары белән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу буенча бюджет вәкаләтләре йөкләнгән башка органнар.

9 Статья. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре.

1. Жирлек советы жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны карый һәм раслый. жирлек бюджеты үтәлешенең аерым мәсьәләләрен карау барышында үз утырышларында, үткәрелә торган тыңлаулар барышында һәм депутат запрослары белән бәйле рәвештә, башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актлары, жирлек уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Россия Федерациясе Конституциясендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча компетенция чикләрендә, аның вәкаләтләрен тәэммин итү өчен жирлек башкарма комитеты тарафыннан барлык кирәклө мәгълүмат бирелергә тиеш.

2. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек бюджеты проектын төзүне тәэмин итә, аны кирәклө документлар һәм материаллар белән жирлек Советына раслауга кертә, жирлек бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәэмин итә, жирлек бюджетының үтәлеше турындагы хисапны жирлек Советына раслауга тапшыра, Муниципаль бурыч белән идарә итүне тәэмин итә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган бюджет-хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

3. Контроль-хисап палатасы Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән бюджет вәкаләтләрен, шулай ук бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.:

бюджет чараларын куллануның нәтижәлелеген һәм нәтижәлелеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелек аудиты;

бюджет турындагы каарлар проектларына, бюджет законнарының башка норматив хокукий актларына, шул исәптән бюджет күрсәткечләренең (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезләнгәнлегенә экспертиза;

муниципаль программаларга экспертиза;

бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган житешсезлекләрне бетерү һәм аны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәренең Баш администраторлары, эчке финанс аудитын финанслау чыганакларының Баш администраторлары тарафыннан гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

«Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында»2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән башка мәсьәләләр буенча.

Район Контроль-хисап палатасының әлеге пунктта караган бюджет вәкаләтләре «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында»2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән нигезләмәләрне үтәп гамәлгә ашырыла.

4.Бюджет акчаларын баш бүлүче:

расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларын файдалануның нәтижәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характерын тәэмин итә;

үзенә буйсынган бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр исемлеген төзи;

расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм бюджет ассигнованиеләре чикләрендә үтәлергә тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алыш бара;

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыруны гамәлгә ашыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне тәшкил итә;

бюджет язмасын төзи һәм алыш бара, бюджет ассигнованиеләрен, ведомство карамагындагы бюджет средстволарын бүлүчеләргә һәм алучыларга бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен үти;

бюджет йөклөмәләре лимитларын Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

жыелма бюджет язмасын Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

муниципаль биремнәрне формалаштыра, раслый һәм контролъдә tota;

максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләре, аларны биргәндә билгеләнгән шартларның, максатларның һәм тәртипнәң үтәлешен тәэмин итә;

бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет Хисабын формалаштыра;

муниципаль берәмлек исеменнән аңа буйсынган бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча жавап бирә;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

5. Бюджет акчаларын бүлүче:

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра;

бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство карамагындандағы бюджет средстволарын бүлүчеләргә һәм (яки) алучыларга бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен үти;

бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләре, аларны биргәндә билгеләнгән шартларның, максатларның һәм тәртипнәң үтәлешен тәэмин итә;

бюджет акчаларын тиешле баш бүлүче тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларын баш бүлүченең үз карамагындандағы аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

6. Бюджет акчаларын алучы түбәндәгә бюджет вәкаләтләренә ия:

бюджет сметасын төзи һәм башкара;

расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләре чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) башкара;

- бюджет ассигнованиеләрен куллануның нәтижәлелеген, максатчан характеристын тәэмин итә;;

бюджет акчаларын баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет язмасын үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

бюджет исәбен алыш бара (бюджет исәбен алыш баруны тәэмин итә) яки килешү нигезендә әлеге вәкаләтне бүтән учреждениегә (үзәкләштерелгән бухгалтериягә)тапшыра.;

бюджет Хисабын формалаштыра (бюджет хисаплылыгын формалаштыруны тээмин итэ) һәм бюджет акчаларын алучының бюджет акчаларын тиешле баш бүлүчегэ (бүлүчегэ) бюджет хисаплылыгын тапшыра;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, элеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителгән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы муниципаль хокукий актларда билгеләнгән башка вәкаләтләрен башкара.

7. Жирле бюджет керемнәре баш администраторы:

бюджет керемнәре администраторлары исемлеген төзи;

касса планын төзү һәм алыш бару өчен белешмәләр бирә;

жирлек бюджеты керемнәре баш администраторының бюджет Хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, элеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы муниципаль хокукий актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

8. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы:

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының үзенә буйсынуучы администраторлары исемлекләрен төзи;

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнәрне һәм түләүләрне, бюджетның бердәм счетындагы калдыклар белән идарә итү операцияләреннән тыш, планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларын түләү өчен бүләп бирелгән ассигнованиеләрне куллануның адреслылыгын һәм максатчан характеристын тээмин итэ;

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство буйсынуудагы администраторларына бюджет ассигнованиеләрен бүлә һәм жирлек бюджетының тиешле өлешен үти;

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары баш администраторының бюджет Хисабын формалаштыра;

9. Эчке финанс аудитын оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча бюджет процессында аерым катнашучыларның бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

10 Статья. Бюджет керемнәре.

1. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы Россия Федерациясе законнары, алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм салымнар һәм жыемнар турында Татарстан Республикасы законнары, салымнар һәм жыемнар турында жирлек Советының норматив-хокукий актлары нигезендә формалаша.

2. Жирлек Советының жирле салымнар турындагы каарларга үзгәрешләр кертү турында каарлары, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы, Чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган жирле бюджетларның керемнәрен үзгәртүгә китерә торган каарлары Чираттагы

финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты түрүндагы каарпроектын жирлек советына көрткәнчө кабул ителергә тиеш.

11 Статья. Бюджет чыгымнары.

Бюджет чыгымнарын формалаштыру Федераль дәүләт хакимиәте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиәте органнары һәм жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен чикләү белән бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, алар Россия Федерациясе законнары нигезендә халыкара һәм башка шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек бюджеты акчалары исәбеннән үтәлергә тиеш.

12 Статья. Резерв фонды.

Жирлек бюджетының чыгым өлешендә жирлек Башкарма комитетының тиешле чорга бюджет түрүндагы каарда расланган 3 процент күләмендә резерв фонды төзелергә мөмкин.

Резерв фонды акчаларын тоту тәртибе жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Авыл жирлеге башкарма комитеты квартал саен резерв фонды акчаларын тоту түрүнде жирлек советына хәбәр итә.

13. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкарга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру.

1. Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкарга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру Россия Федерациясе законнары нигезендә башкарыла.

2. Муниципаль контрактлар, очраклардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түләнә

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 статьясындагы 3 пунктында билгеләнгән.

14 Статья. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары.

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганаклары составына кертелә:

номиналь хакы Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле көгазыләрне урнаштырудан кергән акчалар һәм аларны түләүгә юнәлдерелгән акчалар арасындагы аерма;

жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасиnda кредит оешмаларының җәлеп итегән һәм түләнгән кредитлары арасындагы аерма;

жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасиnda жәлеп итегән һәм түләнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма жирлек бюджеттына һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма;

тиешле финанс елы дэвамында жирле бюджет акчаларын исэпкэ алу счетларында калган акчаларны үзгэртү;

жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның бүтэн чыганаклары.

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның бүтэн чыганаклары составына кертелэ:

жирлек милкендэ булган акцияләр һәм капиталда катнашуның башка рәвешләре сатудан керемнәр;

жирлек бюджеты акчалары буенча курс аермасы;

муниципаль гарантияләрне Гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуки барлыкка килүгә китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләп хокуки гарантка бирелүгә бәйле булса, Россия Федерациясе валютасында жирлек гарантияләрен үтәүгә жибәрелә торган акчалар күләме;

жирлекнең башка бурыч йөкләмәләрен түләүгә Россия Федерациясе валютасында жибәрелә торган акчалар күләме;

юридик затларга жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы белән Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

жирлек бюджетының бердәм счетыннан күчерелгән акчалар һәм жирлек бюджетының бердәм счетына күчерелгән акчалар арасындагы аерма жирлек бюджетының бердәм счетында калдыклар белән идарә итү буенча операцияләр үткәргәндә.

Агымдагы финанс елы башына жирлек бюджеты акчаларының калган өлешләре муниципаль юл фондының хисап финанс елында файдаланылмаган бюджет ассигнованиеләре күләмendә агымдагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга, шулай ук жирлек советының хокукий акты белән билгеләнә торган күләмдә агымдагы финанс елында вакытлыча касса өзеклекләрен каплауга һәм авыл жирлеге исеменнән товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактлар төзүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыруга юнәлдерелергә мөмкин.,, бу муниципаль контрактлар шартлары нигезендә хисап финанс елында түләнергә тиешле юридик затларга субсидияләр бирү өчен бюджет ассигнованиеләре, финанс яғыннан тәэммин итү чыганагы күрсәтелгән субсидияләр булган субсидияләр алучыларның акчалата йөкләмәләрен түләү өчен кирәkle сумма чикләрендә жирлек бюджеты турындагы каарда караплан очракларда файдаланылмый калган бюджет ассигнованиеләре суммасыннан артмаган күләмдә башкарыла.

Жирлек бюджетының бердәм счетында калдыклар белән идарә итү буенча операцияләр составына жирлек һәм шәхси счетлары Россия Федерациясе законнары нигезендә районның финанс-бюджет палатасында ачылган оешмалар акчаларын җәлеп итү һәм кире кайтару кертелә.

Жирлек бюджеты кытлыгын тышкы финанслау чыганаклары составына кертелә:

Россия Федерациясеннән чит ил валютасында җәлеп ителгән һәм жирлек тарафыннан түләнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма,

максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында бирелгән;

муниципаль гарантияләрне Гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуку барлыкка килүгә китергән очракта, максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләрне үтәүгә жибәрелә торган акчалар күләме.

15 Статья. Жирлекнең муниципаль бурычы структурасы.

Жирлекнең бурыч йөкләмәләре йөкләмәләр рәвешендә булырга мөмкин.:

1) жирлекнең кыйммәтле кәгазыләре (муниципаль кыйммәтле кәгазыләр);

2) Россия Федерациясе валютасында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка җәлеп ителгән бюджет кредитлары;;

3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында җәлеп ителгән бюджет кредитлары;

4) жирлек тарафыннан кредит оешмаларыннан Россия Федерациясе валютасында җәлеп ителгән кредитлар;

5) Россия Федерациясе валютасында белдерелгән жирлек гарантияләре (муниципаль гарантияләр);

6) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе Чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргө;;

7) Россия Федерациясе Бюджет кодексы гамәлгә кергәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән бүтән бурыч йөкләмәләре буенча.

Муниципаль бурыч күләменә кертелә:

1) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка җәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

3) жирлек тарафыннан кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) жирлекнең түләнмәгән бүтән бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль эчке бурыч күләменә кертелә:

1) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) йөклөмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

3) йөклөмәләр Россия Федерациясе валютасында белдерелгән кредит оешмаларыннан жирлек тарафыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль гарантияләр буенча йөклөмәләр күләме;

5) жирлекнең түләнмәгән бүтән бурыч йөклөмәләре күләме Россия Федерациясе валютасында.

Муниципаль тышкы бурыч күләменә кертелә:

1) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән жәлеп ителгән чит ил валютасындагы бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында жирлек тарафыннан бирелгән чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр буенча йөклөмәләр күләме.

Жирлекнең бурыч йөклөмәләре кыска вакытлы (бер елдан кимрәк), уртacha сроклы (бер елдан биш елга кадәр) hәм озак сроклы (биш елдан алыш 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

16. Жирлекнең Россия Федерациясе валютасында белдерелгән бурыч йөклөмәләрен туктату hәм аларны муниципаль бурычтан төшереп калдыру.

1. Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөклөмәсе, муниципаль бурыч йөклөмәсе шартларында каралган түләү датасыннан соң килүче датадан соң өч ел эчендә түләүгә тапшырылмаган очракта (жирлек Советы каары белән башкасы каралмаган булса, курсәтелгән йөклөмә тулысынча туктатылган дип санала hәм муниципаль бурычтан төшереп калдырыла..

Жирлекнең муниципаль гарантияләр буенча бурыч йөклөмәләре Россия Федерациясе валютасында вакыйгалар (шартлар) килгәндә тулысынча туктатылган дип санала hәм курсәтелгән вакыйгалар (шартлар) турында белешмәләр житкәнгә (килеп житүгә) карап, муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Жирле администрация әлеге статьяның 1 пунктындагы беренче абзацында курсәтелгән сроклар үткәннән соң Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөклөмәләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру турында муниципаль хокукий акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан төшереп калдыру Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөклөмәләре төрләре буенча муниципаль бурыч күләмен жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларында исәптән төшерү суммасын чагылдырмыйча гына, аларны исәптән төшерү суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Элеге статьяның 1 пункттындагы беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Муниципаль бурычтан реструктураштырылган, шулай ук түләнгән (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен төшереп калдыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 һәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне, Россия Федерациясе законнарында каралган бүтән операцияләр алмашу нәтиҗәсенә алынган (алмашу нәтиҗәсенә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне, түләү датасы башланганчы, эмиссия шартлары нигезендә, эмитацияләгән орган тарафыннан тулысынча сатып алынган (алынган) чыгару күрсәтелгән орган каары буенча вакытыннан алда түләнгән дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмитенты, Россия Федерациясе законнарында каралган бүтән операцияләр алмашу нәтиҗәсенә алынган (алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча йөкләмәләрне түләү датасы житкәнчегә кадәр үтәү дип танырга хокуклы.

17 Статья. Муниципаль бурыч алулар.

1. Жирлек исеменнән муниципаль кыйммәтле кәгазыләр урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә заем акчаларын жирле бюджетка жәлеп итү анлашыла, алар буенча жирлекнең бурыч йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән заемчы буларак барлыкка килә.

2. Жирлекнең муниципаль тышкы бурыч алулары астында, Россия Федерациясе тарафыннан максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында, федераль бюджеттан жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү анлашыла, алар буенча жирлекнең чит ил валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы бурыч алулар Чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясенә Дәүләт тышкы бурыч алулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм жирлек уставы нигезендә, жирлек исеменнән муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокуку жирлекнең башкарма комитеты карамагында.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгендә жирлек тарафыннан башкарыла:

1) жирлекнең бурыч йөкләмәләре буенча кичектерелгән бурычлары булмау;;

2) жирлек тарафыннан кредит рейтинги Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган дәрәҗәдән ким булмаган, исемлекләре Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларның рейтинг гамәлләрен гамәлгә ашыручы бер яисә берничә заттан алынган.

6. авыл жирлеге, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы

нигезендә бурыч тотрыклылығының уртача дәрәжәсе булган заемчылар төркеменә көрткән очракта, Муниципаль бурыч алулар башкарырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 5 пунктінда каралған жирлекнәң бурыч тотрыклылығы курсәткечләре зурлығын арттыруға китерә торған күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

7. (беренче абзац 2013 елның 16 октябрендәге 79-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән көртелде) Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығының уртача дәрәжәсе булган заемчылар төркеменә көргән очракта, Муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне бары тик чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләрне, шулай ук курсәтелгән программаларга үзгәрешләр Татарстан Республикасы Финанс министрлығы белән килештерелгән очракта гына бирергә хокуклы.

8. авыл жирлеге, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы түбән булган заемчылар төркеменә көрткән очракта, Муниципаль бурыч алулар башкарырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 5 пунктінда каралған жирлекнәң бурыч тотрыклылығы курсәткечләре зурлығын арттыруға китерә торған күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

9. авыл жирлеге, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә, бурыч тотрыклылығы түбән булган заемчылар төркеменә көргән очракта, кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә һәм жирлекнәң кыйммәтле кәгазыләрен урнаштыру юлы белән генә, шулай ук Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары рәвешендә муниципаль эчке бурыч алулар башкарырга хокуклы., жирлекнәң түләү мөмкинлеген торғызу планы кысаларында бирелгән, ул Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 9 пунктінда һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясындагы 7 пунктінда каралған.

10. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы түбән булган заемчылар төркеменә көртелгән очракта, муниципаль тышкы бурыч алуларны гамәлгә ашырырга һәм муниципаль гарантияләрне чит ил валютасында бирергә хокуклы түгел.

11. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылығы түбән булган заемчылар төркеменә көргән очракта, муниципаль эчке бурыч алуларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Россия Федерациясе валютасында бары тик чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына)Россия Федерациясе валютасында муниципаль эчке бурыч алулар, муниципаль гарантияләр программаларын Татарстан Республикасы Финанс министрлығы тарафыннан килештерелгән очракта гына

(Чираттагы финанс елына һәм план чорына) Россия Федерациясе валютасында, шулай ук әлеге программаларга үзгәрешләр кертелде.

12. Жирлекнең Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары буенча Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 9 пунктында каралган йөкләмәләрне реструктуризацияләүне үткәрү рөхсәт ителми.

18. Узенчәлекләре бурыч алулар һәм гарантия бирү жирлеге чит ил валютасында.

Жирлек Россия Федерациясеннән чит ил валютасында бурыч алуларны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациясенә чит ил валютасында өченче затларның йөкләмәләре буенча гарантияләрне Россия Федерациясе тарафыннан жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында гына, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 статьясындагы 25 пункты нигезләмәләрен исәпкә алыш бирергә хокуклы.

19 Статья. Муниципаль бурыч алуларның индекс күләме.

1. Тиешле финанс елына муниципаль бурыч алуларның индекс күләме астында тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы бурыч алулар программалары буенча жирлек бюджетына акча жәлеп итүнең жыелма күләме анлашыла.

2. Жирлек бюджетына акча жәлеп итү күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы бурыч алулар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акчаларны жәлеп итүнең гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелә торган акчаларның гомуми суммасыннан һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алыш, тиешле финанс елына жирлекнең бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәреннән артмаска тиеш.

3. Хисап финанс елында жирлекнең бурыч алуларының гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм хисап финанс елы йомгаклары буенча жирлекнең бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәреннән артып киткән очракта, курсәтелгән артык суммасында жирле бюджет акчаларының калган өлешләре агымдагы финанс елына бурыч алуларның индекс күләмен кыскартып, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 статьясында каралган максатларга юнәлдерелергә тиеш.

20 Статья. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның индекс югары чикләре һәм жирлекнең бурыч тотрыклылыгы курсәткечләренең индекс күрсәткечләре.

1. Жирле бюджет турынданың карап белән, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына (Чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына) муниципаль бурычның индекс югары чиген, шул исәптән Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр, чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр буенча бурычның

иң югары чиген (жирлекнең чит ил валютасындағы муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булганда) күрсәтеп, муниципаль эчке бурычның, муниципаль бурычның иң югары чикләре билгеләнә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның иң югары чикләре (жирлекнең чит ил валютасындағы йөкләмәләре булганда) әлеге статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләуләрне үтәгәндә билгеләнә.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турындағы карап белән расланган Түләүсез түләүләрнең һәм (яисә) физик затлар кеременә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең гомуми күләмнән (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) муниципаль бурыч күләме, физик затлар кеременә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең гомуми күләмнән (Чираттагы финанс елына) артмаска тиеш.

4. Жирлеккә карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындағы 4 пунктында карап белән расланган чаралар гамәлгә ашырылган очракта, бурыч күләме, кире кайтарылмый торган түләүләрнең һәм (яисә) физик затлар кеременә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турындағы карап белән расланган гомуми күләменең 50 проценттан артмаска тиеш.

5. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме, түбәндәге таләпләрне үтәгәндә, жирле бюджет турындағы карап белән раслана:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы яисә чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карап белән расланган тиешле бюджет чыгымнарының гомуми күләменең 10 процентыннан артмаска тиеш, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган чыгымнар күләмнән;

2) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында) чираттагы финанс елының 1 гыйнварына барлыкка килгән муниципаль бурычны түләү һәм аларга хезмәт күрсәтү буенча түләүләрнең еллык суммасы Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карап белән расланган жирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәренең һәм Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләрнең гомуми күләмнән 20 проценттан артмаска тиеш.; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә, Чираттагы финанс елы һәм план чорының һәр елы өчен килә торган елның 1 гыйнварыннан соң килүче елның 1 гыйнварыннан соң түләү вакыты белән бурыч йөкләмәләрен вакытыннан алда түләүгә жибәрелә торган түләүләр суммасы исәпкә алымый.

21 Статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программысы.

1. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программысы Чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләрнең чит ил валютасындагы исемлеге, түбәндәгә белешмәләрне күрсәтеп, үз эченә ала:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);;

2) гарантияләр һәм алар тарафыннан тәэмин ителә торган йөкләмәләр буенча йөкләмәләрне валютасты;

3) гарантияләрнең гомуми күләме;

4) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукуы булу (булмау);

5) гарантияләрне бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торган йөкләмәләр белдерелгән валютада бирелә һәм үтәлә.

3. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программысы бюджет турындагы тиешле карага күшымта булып тора.

22 Статья. Муниципаль тышкы бурыч алулар программысы.

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы бурыч алулар программысы Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) чит ил валютасында максатчан чит ил кредитларын һәм (яисә) чит ил валютасында түләнә торган бюджет кредитлары исемлегенән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы бурыч алулар программысы белән билгеләнә:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) федераль бюджеттан чит ил максатчан кредитларын куллану кысаларында жирлек бюджетына жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен түләү сроклары һәм жирлекләр бюджетына акча жәлеп итү күләме (чираттагы финанс елында);

2) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) жирлекнең максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән бурыч йөкләмәләрен түләү күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы бурыч алулар программысы Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) жирле бюджет турындагы карага күшымта булып тора.

23 Статья. Муниципаль эчке бурыч алулар программысы.

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль эчке бурыч алулар программысы Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла һәм (яисә) түләнгән

тиешле бурыч йөклөмәләре төрләре буенча муниципаль эчке бурыч алулар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке бурыч алулар программысы белән билгеләнә:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында) муниципаль эчке бурыч алуларны гамәлгә ашырганда барлыкка килә торган бурыч йөклөмәләрен тиешле бурыч йөклөмәләре төрләре буенча жирлек бюджетына акчалар жәлеп итү күләмнәре һәм түләүнән иң чик сроклары (Чираттагы финанс елында һәм план чорында (Чираттагы финанс елында), тиешле бурыч йөклөмәләре төрләре буенча;

2) тиешле бурыч йөклөмәләре төрләре буенча Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөклөмәләрен түләү күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) муниципаль эчке бурыч алулар программысы Чираттагы финанс елына һәм план чорына (Чираттагы финанс елына) тиешле бюджет турындагы каарата күшымта булып тора.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурычны үткәрү муниципаль эчке бурыч алулар программында чагылыш тапмый.

24 Статья. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программысы.

1. Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр программысы Чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләрнең Россия Федерациясе валютасындагы исемлегеннән гыйбарәт, түбәндәгә белешмәләрне күрсәтеп:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);;

2) гарантияләрнең гомуми күләме;

3) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукуы булу (булмау);

4) гарантияләрне бирү һәм үтәүнәң башка шартлары.

2. Россия Федерациясе валютасында белдерелгән йөклөмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациясе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр программысы бюджет турындагы тиешле каарата күшымта булып тора.

25 Статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр урнаштыруның иң чик күләмнәре.

Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына (Чираттагы финанс елына) план чорының һәр елына (Чираттагы финанс елына) муниципаль кыйммәтле кәгазыләрнең номиналь хакы буенча иң чик күләмнәре тиешле бюджет турында каар белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның югары чикләре нигезендә жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

26 Статья. Муниципаль гарантияләр.

1. Муниципаль гарантия принципалның бенефициар каршында килемешудән яки башка алыш-бирештән (төп йөкләмәдән) килеп чыккан акчалата йөкләмәләрен тиешенчә үтәүне тәэммин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне, шул исәптән принципалга аларны вакытыннан алда үтәү йә принципал йөкләмәләрен үтәү срогы килеп чыккан вакыйгалар (шартлар) житкән очракта да, тәэммин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма формасы мәжбүри булып тора.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмә суммасы чагылдырылган валютада бирелә һәм үтәлә.

5. Муниципаль гарантия буенча Гарант принципалның гарантия суммасы чикләрендә үзенә тәэммин ителгән йөкләмәсе буенча субсидия җаваплылык tota.

6. Муниципаль гарантиядә күрсәтелә:

1) Гарант исеме (тиешле гавами-хокукый белем – жирлек) һәм Гарант исеменнән гарант бирүче орган исеме;

2) бенефициар атамасы;

3) принципалның исеме;

4) тәэммин ителешенә гарантия бирелә торган йөкләмә (төп йөкләмәнен исемен, төзү датасын һәм Номерын (булган очракта), төп йөкләмәнен гамәлдә булу вакытын яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәү срогын, якларның атамаларын, төп йөкләмәнен башка мөһим шартларын күрсәтеп);

5) гарантия буенча Гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең ин чик суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

7) гарантия үз көченә керү датасы яки гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);

8) гарантиянең гамәлдә булу срогы;

9) гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбен кую вакыты һәм тәртибе, гарантия очрагын билгеләү;;

10) гарантияне кире алу нигезләре;

11) Гарант тарафыннан гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү тәртибе;

12) гарантиянең тулы күләмендә яисә нинди дә булса өлешендә, үтәлгәндә (туктатылганда) принципалның гарантия белән тәэммин ителгән йөкләмәләренен нинди дә булса өлешендә яисә гарантиядә билгеләнгән башка очракларда гарантия суммасын киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелә алмый торган төп йөкләмә шартлары;

15) Гарант бенефициарга муниципаль гарантия буенча түләнгән акчаларны каплау турында принципалга карата Гарант таләбе булу яисә булмау (гарантның принципалга карата регресс таләбе, регресс) ;

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, гарантның норматив хокукый актлары, Гарант исеменнән гарантия бирүче орган актлары белән билгеләнгән белешмәләр.

7. Муниципаль гарантның принципальга регресс таләбе хокуқын күздө тотмый торған муниципаль гарантия бары тик хужалық жәмгүяте йөкләмәләре буенча гына бирелергә мөмкин.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә көрүе гарантиядә курсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) башлану белән билгеләнә.

9. Гарант бенефициарның алдан язма ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртергә хокуклы түгел.

10. Бенефициарга муниципаль гарантка карата таләпләр, курсәтелгән хокукларны, яңа хужага (сатып алучыга) облигацияләргә хокуклар күчүгә бәйле рәвештә, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә кыйммәтле кәгазыләр турындагы таләпләрне тапшырудан (күчүдән), принципальның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәудән тыш, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка тапшырыла алмый.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә курсәтелгән очракларда һәм нигезләр буенча (шул исәптән әлеге статьяның 6 пункттындагы 14 пунктчасында курсәтелгән гарантның язмача ризалыгыннан башка үзгәргән очракта), шулай ук әлеге статьяның 7 пунктында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 статьясындагы 5 пунктында билгеләнгән бурычны принципал тарафыннан үтәмәгендә Гарант тарафыннан чакыртып алына.

12. Бенефициар таләбе (гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе) гарантка гарантиядә билгеләнгән очракта гына (гарантия очрагы килеп туган очракта) бирелергә мөмкин. Гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе гарантиядә курсәтелгән документларны күшүп, гарантиядә билгеләнгән тәртиптә гарантка язмача тапшырылырга тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия бирү турында шартнамәдә һәм Шартнамәдә билгеләнгән срокыннан алда гарантия үтәлеше турында таләпләрне, шул исәптән принципалның гарантия белән тәэмин ителгән йөкләмәләрен үтәү срокы килеп чыккан вакыйгалар (шартлар) вакытында да, курсәтергә хокуклы түгел.

14. Гарант бенефициар таләпләрен үтәү турында принципалга хәбәр итәргә һәм принципалга таләпнәң күчермәсен тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән срокта гарантияне үтәү турында бенефициар таләпләрен, курсәтелгән таләпкә күшымта итеп қуелган документларның нигезлелек һәм гарантия шартларына һәм аңа күшүп бирелгән документларның туры килү-килмәве предметын карарга тиеш.

16. Гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе һәм аңа күшүп бирелгән документлар нигезсез һәм (яисә) гарантия шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарга түбәндәгә очракларда аның таләпләрен канәгатыләндерүдән баштарта:

1) гарантка гарантия бирелгән (гарантиянең гамәлдә булу срокы) срокы тәмамланғаннан соң таләп һәм (яисә) аңа күшүп бирелгән документлар гарантка тапшырыла.;

2) таләп һәм (яисә) аңа күшүп бирелгән документлар гарантка гарантиядә билгеләнгән тәртипнә бозып курсәтелгән;

3) таләп һәм (яки) аңа күшүп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципалның принципал һәм (яки) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал йөкләмәләрен тиешенчә үтәүдән баш тартты;

5) гарантиядә билгеләнгән башка очрактарда.

17. Муниципаль гарантия шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарның гарантияне һәм (яисә) аңа күшүп бирелгән документларны үтәү турыйндағы таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турыйнда бенефициарга хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант бенефициар таләбенә каршы чыгарга хокуклы, алар принципал тәкъдим итә ала. Гарант, принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да, әлеге каршылыктарга хокуқын югалтый.

19. Гарантия үтәлеше турыйнда бенефициар таләбе һәм аңа күшүп бирелгән документлар муниципаль гарантиянең нигезле һәм тиешле шартларына туры килә дип танылган очракта, гарант гарантия белән билгеләнгән вакытта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантиядә караплан гарантның бенефициар алдындағы бурычы принципалның гарантия белән тәэммин ителгән срокы чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан да артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар каршында Гарант йөкләмәсе туктатыла:

1) Гарант тарафыннан бенефициарга гарантиядә билгеләнгән күләмдә акча түләү белән;

2) гарантиядә билгеле бер вакыт үткәннән соң, ул бирелә (гарантиянең гамәлдә булу срокы);

3) принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан гарантия белән тәэммин ителгән принципал йөкләмәләрен үтәү йә принципалның курсәтелгән йөкләмәләрен башка нигезләр буенча туктатылган очракта (бенефициар тарафыннан гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәлеше турыйндағы гарантка карата таләпләр булуга карамастан);

4) бенефициарның гарантка кире кайтару һәм (яисә) бенефициарның гарантия буенча йөкләмәләрен гаранттан азат итү турыйнда язма гаризасын гарантия буенча үз хокукларыннан баш тарту нәтижәсендә, принципал тарафыннан гарантия буенча бенефициарлар фактта булмаганда һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмаганда, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1151 статьясында караплан гарантияне гарантка кире кайтару нәтижәсендә, бенефициарның гарантия буенча үз хокукларыннан һәм (яисә) бенефициарның гарантия буенча үз йөкләмәләреннән гарантия буенча;

5) әгәр гарантия бирелгән принципал йөкләмәсе билгеләнгән срокта барлыкка кильмәсә;

6) бенефициар гарантка һәм (яки) судка гарантны үтәү турыйндағы гарантка таләп қуйғаннан соң төп йөкләмәне (шул исәптән бенефициар принципалын һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгару белән бәйле рәвештә) туктату яисә аны гамәлдә булмаган килеш дип тану белән.;

7) бенефициарның башка затка бүтән затка күчүе яисә бенефициарга караган башка нигезләр буенча гарантка карата таләпләрнең, хокукларның һәм

(яисә) төп йөклөмә буенча гарантка карата таләплөрнөң (курсөтлөгөн хокукларны (хокукларны һәм бурычларны) гарантның алдан язма ризалығыннан башка (тапшыру (күчүдән) башка таләплөр яна хужага (сатып алучыга) облигациягә хокуклар күчүгө бәйле рәвештә, принципалның (эмитентның) йөклөмәләрен үтәү гарантия белән тәэмин ителә);

8) принципал бүтән затка тапшырган яисә принципалга караган башка нигезләр буенча башка затка күчкән очракта, төп бурыч буенча принципалга караган хокуклар һәм (яисә) бурычлар (бурычлар) принципалның гарантның алдан язма ризалығыннан башка төп йөклөмә буенча тапшырылган очракта;;

9) гарантияне чакыртып алу нәтижәсендә, гарантиядә курсөтлөгөн очракларда һәм нигезләр буенча;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

22. Бенефициарның Гарант йөклөмәләре туктатылганнын соң гарантияне тотып калуы бенефициарның курсөтлөгөн гарантия буенча нинди дә булса хокукларын сакламый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында мәгълүм булган Гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Бенефициар һәм муниципаль гарантияне чакыртып алу яисә туктатуга китерә торган хәлләр килеп чыгу турында мәгълүм булган принципал бу хакта гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Эгәр Гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуку барлыкка килүгә китерсә йә бенефициарның принципалга Карата таләбе хокуклары гарантка юл куелуга бәйле булса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет кытлыгын финанслау чыганакларында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөклөмәләрне үтәү бюджет кредиты бирү буларак карала.

25. Эгәр Гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуку барлыкка килүгә китермәсә йә бенефициарның принципалга Карата таләбе хокуклары гарантка юл куелуга бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарант тарафыннан гарантия буенча йөклөмәләрнөң тулы күләмендә яисә нинди дә булса өлешендә үтәү өчен гарант тарафыннан түләнгән акчалар регресси тәртибендә Гарант тарафыннан алынган акчалар яисә гарантка бенефициарның принципалга Карата таләбе хокукун үтәү йөзеннән Гарант тарафыннан алына торган акчалар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәэмин ителгән кредитлар һәм кредитлар максатчан булырга тиеш.

28. Муниципаль гарантия белән тәэмин ителгән кредит (займ) акчаларыннан максатсыз файдалану факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турында килешүдә билгеләнгән йөклөмәләрне үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнарында, муниципаль гарантия бирү турындагы килешүдә билгеләнгән жаваплылык тота.

29. Бенефициарлар буенча билгесез затлар даирэсе булган йөклөмөлөрне тәэмін итүгө бирелә торган муниципаль гарантия үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмиссиясе нәтиҗәсендә барлыкка килгән йөклөмөлөр буенча муниципаль гарантияләрне бирү һәм үтәү үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләрне бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән әлеге карап белән билгеләнә.

27 Статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр.

1. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр жирлек исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазыләр таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмитенты булып, жирлек уставы белән муниципаль бурыч алулар башкару хокукуна ия Башкарма комитет тора.

3. Жирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазыләр төрләре һәм аларның эмиссиясе һәм мөрәжәгать иту тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

28 Статья. Жирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертларның формалары.

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар формасында бирелә:
муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр;
башка бюджетара трансфертлар.

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар (төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иту буенча вәкаләтләр өлешен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлардан тыш) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирлекләр бюджетларыннан бюджетара трансфертлар бирү кагыйдәләрендә билгеләнгән шартларны үтәгәндә бирелә.

Жирле бюджетлардан бюджетара трансфертлар бирү максатлары, тәртибе һәм шартлары Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) башка норматив хокукий актлары нигезендә кабул ителгән килешүләр белән билгеләнә.

29 Статья. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр.

1. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә бирелә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә район бюджетында карала.

30 Статья. Жирлек бюджетына район бюджетыннан субсидияләр.

1. Россия Федерациисе Бюджет кодексы таләпләренә туры китереп кабул ителә торган район Советы каарларында каралган очракларда һәм тәртиптә жирлекләр бюджетларына жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен башкарганда барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында район бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Элеге статьяда күрсәтелгән субсидияләрне бирү максатлары һәм шартлары район Советы каары белән билгеләнгән тәртиптә жирле администрация арасында төзелгән килешүләр белән билгеләнә.

31 Статья. Район бюджетыннан жирлекләр бюджетларына башка бюджетара трансферлар.

Россия Федерациисе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм аның тиешле законнары нигезендә кабул ителә торган район Советы каарларында каралган очракта һәм тәртиптә жирлекләр бюджетларына район бюджетыннан башка бюджетара трансферлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләре өлешен гамәлгә ашыру өчен бюджетара трансферлар бирелергә мөмкин.

32 Статья. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр.

1. Жирлек алдын DAGY акчалата бурычлар буенча бурыч-бурычлы кеше билгеләнгән датага жирлек алдын DAGY акчалата йөкләмәләргә туры китереп түләргә тиешле акчалар суммасы.

2. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр жирлекнең финанс активларын формалаштыра.

3. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән төшерү һәм торғызу қагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациисе Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш, районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләрне (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) һәм мондый йөкләмәләрне үтәүне тәэмим итә торган алыш-бираешләрне исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-бираешләр буенча таләпләрнең хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациисе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациисе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 5 пунктында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Килешүдә башкача билгеләнмәгән очракта, жирлек алдын DAGY акчалата йөкләмәләр тиешле сумманы жирлек бюджетының бердәм счетына күчерү датасыннан башлап үтәлгән дип санала.

II кисәк. БЮДЖЕТ ПРОЕКТЫН ТӨЗҮ

33 Статья. Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары

1. Бюджет проектын төзү, Россия Федерациисе Бюджет кодексы һәм аның таләпләре нигезендә кабул ителгән чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет проектын төзү тәртибе нигезендә, жирлек башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә::

Россия Федерациисе Президентының Бюджет юлламасында;

Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлламасында;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы турында;

- бюджет өлкәсенең төп юнәлешләре турында Чираттагы финанс елына һәм план чорына салым һәм бурычлар сәясәте;

муниципаль программалар турында.

3. Бюджет проектын төзү өчен мәгълүмат кирәк::

- Россия Федерациисенең Салымнар һәм жыемнар турындагы законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы Татарстан Республикасы законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы Татарстан Республикасы законнары, салымнар һәм жыемнар турында жирлек Советының норматив-хокукый актлары проектын эшли башлаганнан бирле гамәлдә булып килә торган;;

- федераль, региональ, жирле салымнардан һәм жыемнардан, махсус салым режимнарында каралган салымнардан жирлек бюджетына күчерүләр нормативлары турында;;

- Россия Федерациисе бюджет системасының башка дәрәҗәләре бюджетләр иннан бирелә торган түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча кире кайтарылмый торган керемнәр һәм (яисә) салым керемнәренең фаразланган күләмнәре;;

Россия Федерациисе бюджет системасының башка дәрәҗәләреннән тапшырыла торган чыгымнар төрләре һәм күләмнәре турында.

-муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив финанс чыгымнары;

34 Статья. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы.

1. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы кимендә өч елга эшләнә.

2. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан хуплана һәм жирлек Советына бюджет проектын керту белән бергә жибәрелә.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеше фаразы план чорының параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

4. Жирлек бюджеты проектын төзү яки карау барышында жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразын үзгәртү бюджет проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

35 Статья. Бюджет керемнәрен фаразлау.

1. Бюджет керемнәре жирлекнең социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә, жирлек бюджеты турындағы каар проекты кергән көнне жирлек Советына Россия Федерациясенең Салымнар һәм жыемнар турындағы законнар, шулай ук Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм жирлек советының муниципаль хокукий актлары нигезендә фаразлана.

36 Статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру.

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә торган методика нигезендә һәм тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Гамәлдәге чыгым йөкләмәләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләре дигәндә, аларның составы һәм (яисә) күләме агымдагы финанс елында, чираттагы финанс елында, чираттагы финанс елында яисә план чорында үзгәртүгә тәкъдим ителми торган (планлаштырылмың торган) муниципаль хокукий актларда, шартнамәләрдә һәм килешүләрдә, агымдагы финанс елында тиешле йөкләмәләрне үтәүгә каралган бюджет ассигнованиеләре күләмен арттырып, үз көчен югалткан дип тануга йә агымдагы финанс елында, шартнамәләрне һәм килешүләрне дә кертеп, агымдагы финанс елында, тиешле йөкләмәләрне үтәүгә каралган бюджет ассигнованиеләре күләмен, күрсәтелгән законнарны һәм муниципаль хокукий актларны үтәү йөзеннән бюджет акчаларын алучылар тарафыннан төзелгән (төзелергә тиеш).

3. Кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләре дигәндә, составы һәм (яисә) күләме агымдагы финанс елында, чираттагы финанс елында яисә план чорында кабул итүгә яисә үзгәртүгә тәкъдим ителә торган (планлаштырыла торган) шартнамәләр һәм килешүләрдә, агымдагы финанс елында тиешле йөкләмәләрне үтәүгә каралган бюджет ассигнованиеләре күләмен арттырып, кабул итүгә йә үзгәртүгә, агымдагы финанс елында, шартнамәләрне һәм килешүләрне дә кертеп, аларның составы һәм (яисә) күләме агымдагы финанс елында, чираттагы финанс елында,, күрсәтелгән законнарны һәм муниципаль хокукий актларны үтәү йөзеннән бюджет акчаларын алучылар тарафыннан төзелергә тиеш.

4. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль йөкләмәне, шулай ук хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алыш гамәлгә ашырыла.

37 Статья. Муниципаль программалар.

1. Жирлекнең муниципаль программалары (алга таба - муниципаль программалар) жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны тормышка ашыру сроклары жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан алар билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

Муниципаль программаларны эшләү һәм әлеге программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында каарлар кабул итү тәртибе жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукий акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме, программаны раслаган жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукий акты нигезендә, бюджет чыгымнарының һәр максатчан статьясы буенча жирлек бюджеты турыйндағы карар белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән срокларда расланырга тиеш.

Муниципаль программалар бюджет турыйндағы каарга аның үз көченә кергән көннән ике айдан да соңга калмыйча туры китерелергә тиеш.

3. Һәр муниципаль программа буенча ел саен аны тормышка ашыруның нәтижәлелеген бәяләү үткәрелә. Күрсәтелгән бәяләү тәртибе һәм аның критерийлары жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләү нәтижәләре буенча жирлек башкарма комитеты чираттагы финанс елыннан башлап расланган муниципаль программаны туктату яки үзгәрту, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәрту кирәклеге турыйнда Каарар кабул итәргә мөмкин.

III Кисәк. БЮДЖЕТ ТУРЫНДАГЫ КАРАРНЫ КАРАУ һәм РАСЛАУ

38 Статья. Гомуми нигезләмәләр.

1. Жирлек бюджеты турыйндағы каарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренең гомуми күләме, чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнарының гомуми күләме, дефицит (профицит), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән башка күрсәткечләр керә:;

2. Жирлек бюджеты турыйндағы каар белән раслана:

- жирлек бюджеты керемнәренең Баш администраторлары Исемлеге;
- жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары Исемлеге;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре буенча жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү (статья исеме 2007 елның 2 августындағы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә),

- гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме ; ;

- Чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) бирелә торган бюджетара трансферлар күләме (статья 2007 елның 2 августындағы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

- Чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарының гомуми

куләме план чорының беренче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 2,5 проценты күләмендә, план чорының икенче елына, максатчан билгеләнешенә ия Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча, бюджет чыгымнарының гомуми күләменен кимендә 5 процента күләмендә, план чорының икенче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменен кимендә 5 процента күләмендә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

- Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның ин югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның ин югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның ин югары чиген күрсәтеп, муниципаль бурычның ин югары чиге;;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү (статья исеме 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

- жирлек бюджетының Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка күрсәткечләре һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек Советының муниципаль хокукый актлары нигезендә кабул ителгән.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында Каар проекти расланган бюджетның план чорының параметрларын үзгәрту һәм аларга жирлек бюджеты проектиның план чорының икенче елы параметрларын естәү юлы белән раслана.

Жирлек бюджетының план чорының параметрларын үзгәрту жирлек Советының муниципаль хокукый акты нигезендә башкарыла.

Жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы курсәткечләрен үзгәрту расланган бюджет ассигнованиеләрен арттыру яисә кыскарту яисә жирлек бюджетының өстәмә максатчан статьялары һәм (яки) чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен ведомство структурасына керту юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнар астында бюджет ассигнованиеләре бюджет чыгымнары классификациясе нигезендә план чорында бүләнмәгән бюджет ассигнованиеләре анлашыла.

5. Жирлек бюджеты турындагы каарда Чираттагы финанс елыннан башлап, Чираттагы финанс елыннан башлап, жирлек бюджеты турындагы каарда билгеләнгән максатларга, тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменнән тыш, кертелергә (бюджетта чагылыша) тәкъдим ителә торган салым булмаган керемнәрнең аерым төрләре (төрләре) буенча бюджет керемнәрен куллану каралырга мөмкин.

39 Статья. Жирлек бюджеты проекти белән бер үк вакытта тапшырыла торган документлар һәм материаллар.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты түрындагы каарпроекты белән бер үк вакытта жирлек Советына тәкъдим ителә:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм жирлекнең салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең якынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең көтелүче нәтижәләре;;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы;;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, дефициты (дефициты) йә урта сроклы финанс планы белән расланган Төп характеристикалар фаразы;;;

- жирлек бюджеты проектына аىлатма языу;

- Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның ин югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның ин югары чиге;;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәлешен бәяләү;

-жирлек Советы, Контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән бюджет сметалары проектлары, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата финанс органы белән каршылыклар барлыкка килгән очракта, тапшырыла.;

-Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм жирлек уставы белән билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

40 Статья. Жирлек Советына бюджет түрындагы каарпроектын керту.

1. Авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрында каарпроектын авыл жирлеге Советына агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча карауга кертә.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты түрында жирлек Советы каары проекты белән расланган план чорының тиешле бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерү һәм план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслау карала.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрында авыл жирлеге Советы каарының план чорына кагылышлы өлешендә үз көчен югалткан дип тану очрагында, әлеге статьяның 6 пункты нигезендә, чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрында жирлек Советы Каары проектында Чираттагы финанс елы һәм төзелә торган бюджетның план чоры күрсәткечләрен раслау карала.

3. Жирлек бюджетының план чорының параметрларын төгәлләштерүне күздә тота:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет түрында каарпроектын карау предметы булып торган төгәлләштерелгән күрсәткечләрне раслау ; ;

- жирлек бюджеты чыгымнарның ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә киметүне раслау йә аңа өстәмә максатчан

статьялар һәм (яисә) тиешле бюджет чыгымнары төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен керту.

4. Чираттагы финанс елында һәм план чорында бюджет ассигнованиеләренең ин чик күләме муниципаль жирлек Советының каарларында билгеләнгән чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэммин итү өчен житәрлек булмаса, жирлек башкарма комитеты чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек советының чираттагы финанс елында һәм (яисә) план чорында финанслау чыганаклары белән тәэммин ителмәгән аерым нигезләмәләренең үз көченә керү (гамәлдә булуын туктатып тору) срокларын үзгәрту турында жирлек Советы каарлары проектларын жирлек Советына кертә.

41 Статья. Жирлек Советының бюджет турындагы каар проекти

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында каар проекти кертелгәннән соң 3 эш көне эчендә жирлек башлыгы аны район Контроль-хисап палатасына экспертиза уткәру өчен жибәрә.

Районның контроль-хисап палатасы 10 (ун) эш көне дәвамында бюджет турындагы каар проекти турында бәяләмә әзерли.

Район Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе жирлек Советы депутатлары тарафыннан жирлек бюджеты турындагы каар проектина төзәтмәләр әзерләгәндә исәпкә алына.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы каар проекти, районның Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе белән, комиссиягә, шулай ук жирлек Советы депутатларына карауга жибәрелә.

3. Жирлек бюджеты турындагы каар проекти буенча килешмәгән сораулар килеп туган очракта, жирлек Советы Рәисе каары белән килештерү комиссиясе төзелергә мөмкин, аңа жирлек башкарма комитеты һәм жирлек Советы вәкилләре бер үк санда керә.

Килештерү комиссиясе бәхәсле мәсьәләләрне жирлек бюджеты турындагы каар проектиның беренче һәм икенче укылышлары арасында карый.

4. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында каар 2 (ике) эш көне дәвамында жирлек башлыгына кул кую өчен жибәрелә.

5. Жирлек бюджеты турындагы каар, аңа кул қуелгеннан соң жиде көннән дә соңга калмыйча, билгеләнгән тәртиптә рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

42 Статья. Бюджет турында каарны раслау сроклары һәм чираттагы финанс елына бюджет турында каар проекти

1. Жирлек бюджеты турындагы каар жирлек Советы тарафыннан кааралырга, расланырга, жирлек башлыгы тарафыннан имзалаңырга һәм чираттагы финанс елы башланганчы халыкка житкерелергә тиеш.

Жирле үзидарә органнары бюджет турында кабул ителгән каарны үз вакытында карауны, раслауны, имзалауны һәм халыкка житкерүне тәэммин итү буенча үз компетенциясе чикләрендә мөмкин булган барлык чараларны күрергә тиеш.

2. Чираттагы финанс елына бюджет түрүндагы карап финанс елы башыннан үз көченә көрмәгән очракта, Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

IV кисәк. БЮДЖЕТ ҮТӘЛЕШЕ

43 Статья. Жирлек бюджетын үтәү нигезләре.

1. Жирлек бюджетының үтәлеши авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан тәэммин ителә.

2. Жирлек бюджетын үтәү бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Жирлек бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарын ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте казначылык органнары тарафыннан башкарыла.

44 Статья. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеши.

Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлешен күздә тота:

- агымдагы финанс елында гамәлдә булган нормативлар, бюджет түрүндагы карап һәм Татарстан Республикасының башка законнары һәм муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән нормативлар, бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы законнары һәм муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасына салымнары, жыемнары һәм башка керемнәрне бүлүдән кергән керемнәрне жирлек бюджетының бердәм счетына күчерү; - жирлек бюджетына керемнәрне һәм башка керемнәрне исәпкә алу һәм бүлү буенча операцияләрне гамәлгә ашыру һәм чагылдыру өчен казначылык счетларыннан жирлекләр бюджетына күчерү; - жирлек бюджеты;

- артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яки артык түләттерелгән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар суммасы һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентлар.;

- салымнар һәм жыемнар түрүнда Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгән яки артык алынган суммаларны исәпкә алу;

- артык бүленгән суммаларны, артык түләнгән яисә артык түләнгән салымнар, жыемнар һәм башка түләүләр суммаларын кире кайтару (зачет, төгәлләштерү) өчен кирәkle чараларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар суммаларын һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентларны Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетының бердәм счетыннан күчерү.

45 Статья. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеши

1. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеши бюджет законнары һәм әлеге Нигезләмә таләпләрен үтәп гамәлгә ашырыла.

2. Бюджетның чыгымнар буенча үтәлешен күздә тота:

- Бюджет йөклөмөләрен кабул итү;
- акчалата йөклөмөләрне раслау;
- акчалата йөклөмөләрне түләүне санкцияләү;
- акчалата йөклөмөләрнең үтәлешен раслау.

Бюджет акчаларын алучы агымдагы финанс елында ача житкерелгән бюджет йөклөмөләре лимитлары чикләрендә бюджет йөклөмөләрен кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы бюджет йөклөмөләрен муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр белән бүтән шартнамәләр төзү юлы белән яисә законнар, башка хокукий актлар, килешү нигезендә кабул итә.

3. Бюджет акчаларын алучы казначылык түләүләрен башкару турындагы күрсәтмәләр (алга таба-күрсәтмә) һәм аларны түләүне санкцияләү өчен кирәkle башка документлар нигезендә бюджет акчалары хисабына акча йөклөмөләрен түләү бурычын раслый.

4. Акчалата йөклөмөләрне түләүне санкцияләү рөхсәт язынын (акцепт) қылу рәвешендә, бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә акчалата йөклөмөләрне түләүне санкцияләү тәртибендә каралган документларның булуын тикшергәннән соң гамәлгә ашырыла.

Акчалата йөклөмөләрне түләү (гавами норматив йөклөмөләр буенча акчалата йөклөмөләрдән тыш) бюджет акчаларын алучыга житкерелгән бюджет йөклөмөләре лимитлары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Гавами норматив йөклөмөләр буенча акчалата йөклөмөләрне түләү жирлек бюджеты акчаларын алучыга житкерелгән бюджет йөклөмөләре лимитлары чикләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин

5. Акчалата йөклөмөләрне үтәүне раслау физик яки юридик затлар файдасына бердәм бюджеттан, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары файдасыннан акчаларны күчерүне раслый торган күрсәтмәләр, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөклөмөләрен үтәү буенча акчалата булмаган операцияләр үткәрүне раслый торган башка документларны тикшерү нигезендә гамәлгә ашырыла.

46 Статья. Бюджет язмасы

1. Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләрнең (бүлүчеләрнең) бюджет язмалары жыелма бюджет язмасы белән расланган бюджет ассигнованиеләре һәм аларга житкерелгән бюджет йөклөмөләре лимитлары нигезендә төзелә.

Бюджет язмасын раслау һәм ача үзгәрешләр керту жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүче (бүлүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Чыгымнар буенча бюджет язмасы күрсәткечләре, жирлек бюджеты белән вакытлыча идарә иткәндә бюджет законнарында каралган очраклардан тыш, чираттагы финанс елы башына кадәр бюджет акчаларын бүлүчеләргә һәм (яисә) бюджет акчаларын алучыларга житкерелә.

3. Бюджет язмаларын төзү һәм алыш бару тәртибе авыл жирлеге бюджеты акчаларын баш бүлүченең (бүлүченең) бюджет язмасы белән расланган чыгымнар тәрләре кодлары (төркемнәре һәм элементлары) кодлары, шулай ук дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча күрсәткечләрне детальләштерүне гамәлгә ашыру хокукуны яисә бурычын билгеләргә мөмкин.

4. Жыелма бюджет язмасы курсәткечләре нигезендә жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүченең (бүлүченен) чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган курсәткечләрне жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә үзгәртү рөхсәт ителми.

47 Статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтәлеше.

Бюджет дефицитын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтәлеше бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары, администраторлары тарафыннан бюджет язмасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

48 Статья. Жирлек бюджетын үтәгэндә жирлек бюджеты турындагы карап белән расланганнын тыш фактта алынган керемнәрдән файдалану.

Жирлек бюджетын үтәгэндә жирлек бюджеты турындагы карап белән расланганин керемнәрнен гомуми күләмнән чыгып фактта алынган керемнәр, агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр кертмичә, муниципаль бурычларны туләүгә, шулай ук аларны үтәү өчен Россия Федерациясе Бюджет Кодексының 217 статьясындагы З пунктында каралган күләмдә бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта, жирлекнен гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә юнәлдерелергә мөмкин.

Максатчан билгеләнеше булган физик һәм юридик затлардан, шул исәптән әлеге Нигезләмәнең 32 статьясындагы З пунктында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетын үтәгэндә жирлек бюджеты турындагы карап белән расланганин керемнәрдән тыш фактта алынган субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар, жирлек бюджеты чыгымнарын максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар бирү максатларында жирлек бюджеты чыгымнарын арттыруга жибәрелә., агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр кертмичә, бюджет язмасына үзгәрешләр керту белән.

49 Статья. Агымдагы финанс елын тәмамлау.

1. Жирлек бюджетын үтәү буенча операцияләр 31 декабрьдә тәмамлана, моннан тыш, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 статьясындагы 2 пунктында күрсәтелгән операцияләрдән тыш.

Агымдагы финанс елында жирлек бюджетын үтәү буенча операцияләрне тәмамлау Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге статья таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның ин чик күләмнәре 31 декабрьдә үз көченә керә.

3. Агымдагы финанс елында қулланылмаган, максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертлар алар бирелгән бюджет кеременә кире кайтарылырга тиеш.

Жирлек бюджетының бюджет акчалары баш администраторының агымдагы финанс елында максатчан кулланылмаган, субсидия һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяж булу турындагы каары нигезендә, курсәтелгән бюджетара трансфертларның калдыкларыннан артмаган күләмдә акчалар Чираттагы финанс елында курсәтелгән бюджетара трансфертларны бирү максатларына туры килә торган бюджет чыгымнарын финанс белән тәэммин итү өчен чираттагы финанс елында кире кайтарылырга мөмкин.

V кисәк V. бюджет хисабын төзү, тышкы тикшерү, карау һәм раслау

50 Статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап һәм бюджет исәбе.

1. Бюджет исәбенең һәм бюджет хисаплылыгының бердәм методологиясе һәм стандартлары бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет хисаплылыгы үз эченә ала:

- 1) бюджет үтәлеше турында хисап;
- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтиҗәләре турында хисап;
- 4) акча хәрәкәте турында хисап;
- 5) Аңлатма языу.

2. Жирлекнең бюджет хисаплылыгы еллык булып тора. Бюджет үтәлеше турындагы хисап квартал саен була.

Агымдагы финанс елының беренче кварталында, ярты еллыгында һәм тугыз аенда бюджет үтәлеше турындагы хисап авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм финанс-бюджет палатасына хисап тапшыру вакыты чыкканнан соң ун көннән дә соңга калмыйча жирлек Советына һәм районның Контроль-хисап палатасына жибәрелә.

Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап жирлек Советы каары белән расланырга тиеш.

51 Статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү.

1. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап авыл жирлеге Советында каралганчы тышкы тикшерелергә тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләүне үз эченә ала.

2. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алыш, жирлек Советының муниципаль хокукий актында билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарыла.

3. Авыйл жирлеге башкарма комитеты, аңа бәяләмә әзерләү өчен, агымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча, жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап бирә. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә

әзерләү бер айдан да артмаган срокта башкарыла. Бюджет үтәлеше турындагы хисапка бәяләмә бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерү күрсәткечләре нигезендә әзерләнә.

4. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә район Контроль-хисап палатасы тарафыннан жирлек советына һәм жирлек башкарма комитетына тапшырыла.

52 Статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы отчетны жирлек советына тапшыру.

1. Ел саен 1 майдан да соңга калмыйча авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесе жирлек Советына хисап финанс елы өчен бюджет үтәлеше турында хисап тапшыра.

2. Бюджет үтәлеше турында еллык хисап белән бер үк вакытта тапшырыла:

- хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтәлеше турында карап проекты;

- жирлек бюджеты үтәлеше балансы;

- эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;

- акча хәрәкәте турында хисап;

- бюджет һәм бюджет хисаплылыгын үтәүгә анализ үз эченә алган аңлатма языу һәм муниципаль йөкләмәнең үтәлеше һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләрен файдалануның башка нәтижәләре турында белешмәләр;

- жирлекнең узган финанс елында социаль-икътисади үсеш нәтижәләре турында хисап;

- жирлек Башкарма комитетының Резерв фондыннан файдалану турында хисап;

- жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитлары бирү һәм түләү турында хисап;

- бирелгән муниципаль гарантияләр турында белешмәләр;

- бурыч алулар төрләре буенча муниципаль бурыч алулар турында белешмәләр;

- муниципаль бурыч структурасы турында белешмәләр;

- муниципаль милекне кулланудан алынган керемнәр турында белешмәләр;

- Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка хисап.

3. Жирлек Советы утырышында жирлекнең башкарма комитеты житәкчесе докладын яки Аның ризалыгы белән районның Контроль-хисап палатасы рәисе тарафыннан бюджет үтәлеше турында доклад тыңлана.

4. Фикер алышу һәм бюджет үтәлеше турындагы хисапны карау нәтижәләре буенча жирлек Советы жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны раслау һәм жирлек Советы тарафыннан тиешле карап кабул итү яки жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карапны кире кагу турында Карап кабул итә.

5. Жирлек Советы тарафыннан жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карап кире кагылган очракта, ул мәгълүматларны дөрес булмаган яки тулы булмаган чагылдыру фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокта кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

53 Статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турында карар.

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар белән, жирлек бюджеты керемнәренең, чыгымнарының һәм дефицитының (профицит) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елына бюджет үтәлеше турында хисап раслана.

Хисап финанс елында жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карарга аерым күшымталар белән күрсәткечләр раслана:

жирлек бюджетының керемнәрен классификацияләү кодлары буенча жирлек бюджеты керемнәре;

- керемнәр төрләре кодлары, керемнәр төрләре, керемнәр төрләре, жирлек бюджеты керемнәренә караган дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү буенча бюджет керемнәре ; ;

- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;

бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары ; ;

- жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларына керә торган дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясенең төркемнәре, төркемнәре, статьялары, бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганаклары кодлары буенча бюджетны финанслау чыганаклары.

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар белән жирлек бюджетының үтәлеше турында Каар кабул итү өчен бюджет законнарында һәм жирлек Советының муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

VI кисәк. МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЕ

54 Статья. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыруучы органнар.

1. Тышкы муниципаль финанс контроле-район Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлеге.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә Эчке муниципаль финанс контроле-район финанс-бюджет палатасының контроль эшчәнлеге.

3. Муниципаль финанс тикшерүе органнарының бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

.